
LICHIDAREA PATENTELOR: ÎN TRE PROGRES ȘI POPULISM

Începând cu 1 iulie, comercianții cu amănuntul din Moldova nu mai pot activa în baza patentelor și sunt obligați să treacă la casele de marcat. Deși trecerea la activitate independentă ar însemna contribuții la stat de 2 ori mai mici pentru comercianți de bună credință, deținătorii de patente au ieșit la protest solicitând un nou moratoriu pe această lege. Prima oară propus în anul 2007, acest proiect de lege a fost amânat de 3 ori din cauza protestelor. Toate guvernele de până acum au recurs la măsuri populiste în schimbul reformelor cu beneficii pe termen lung.

Începând cu luna Iulie, legea cu privire la patenta de întreprinzător nu mai permite [comerțul](#) cu amănuntul în zone specializate (piețe). Patenta rămâne însă valabilă în alte zeci de [domenii](#) precum meditații, servicii cosmetice, cusutul, repararea încălțămintei etc. Inițial implementată la sfârșitul anilor 90, comerțul pe patentă a fost o soluție temporară pentru a stimula activitatea comercială în contextul unor condiții economice precare, deținătorii de patente beneficiind de varii facilități, precum scutirea de a produce rapoarte financiare și taxe lunare mici - aproximativ 500 lei în dependență de regiune și domeniul de activitate.

Această măsură "temporară", ce a durat mai bine de 20 ani, a generat efecte negative asupra economiei, precum creșterea economiei tenebre prin evaziune fiscală și contrabandă. Aceste condiții economice au creat efecte de concurență neloială între comercianți, iar lipsa actelor de proveniență și incertitudinea calității mărfurilor comerciale, încurajează traficul ilicit de mărfuri.

Noul proiect de lege are ca scop diminuarea acestor efecte negative prin introducerea comerțului cu amănuntul în economia formală prin înregistrarea veniturilor și impozitare echitabilă. Conform noului proiect de lege, deținătorii de patente sunt nevoiți să treacă la un regim simplificat de activitate independentă beneficiind de un sistem redus de taxare - doar 1% din venit până la 1,2 milioane de lei. Mai mult decât atât, în urma unor granturi nerambursabile din partea Organizației pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, comercianții pot beneficia de o subvenție din partea statului în valoare de 10 mii lei per întreprinzător pentru procurarea aparatelor de casă. Alte beneficii rezultate din această reformă includ: scutirea de plată a taxelor locale, revocarea termenului de desfășurare a activității economice, eliminarea obligativității de a ține evidența contabilă, și posibilitatea de a comercializa un spectru mai larg de mărfuri.

Contrar narativelor promovate în spațiul public de partidele din opoziție, deținătorii de patente vor achita statului de două ori mai puține taxe decât până acum. De exemplu, conform vechii legi, patenta permitea comercianților să aibă vânzări de până la 300 mii

de lei pe an, sau în medie 25 mii lei pe lună. Un comerciant din Chișinău trebuia să plătească anual o sumă fixă de 6,480 lei, iar în urma noului impozit de 1% el trebuie să plătească doar 3 mii de lei anual. Până și cei cu vânzări de două ori mai mari, adică de 600 de mii de lei pe an, nu vor avea de suferit financiar, întrucât vor achita 6 mii de lei impozit față de 6,480 cât i-ar fi costat patenta, beneficiind pe lângă asta și de o subvenție în procurarea aparatului de casă.

Prin urmare, această reformă fiscală poate trezi nemulțumiri doar din partea comercianților a căror cifră de afaceri depășește mult plafonul permis al vânzărilor pe patentă - acesta fiind de fapt obiectivul principal al reformei. Conform datelor statistice ale Serviciului Fiscal de Stat, în 2023, sunt în activitate [10,970](#) patente, dintre care jumătate o constituie comerțul cu amănuntul la tarabe, teighele, tonete, în chioșcuri, pavilioane și autovehicule. În contextul depășirii cifrei de venit de 300,000 lei, până la plafonul de 1,2 milioane, comercianții ar fi nevoiți să plătească un impozit anual maxim 12,000 lei. Astfel, în urma noii legislații, impozitul de 1% ar aduce la stat un venit maxim anual în valoare de 62 milioane de lei sau chiar 131 milioane de lei dacă legislația s-ar aplica asupra tuturor domeniilor de activitate. La modul practic asta ar însemna bugetul anual a două [centre](#) raionale.

Pe lângă beneficiul pe termen lung cu privire la îmbunătățirea serviciilor publice în urma creșterii bugetului public, există beneficii imediate atât pentru comercianți cat și pentru consumatori. Micii comercianți nu vor mai fi nevoiți sa lucreze "la negru", fără facturi, cu un risc constant de a fi sancționați de către Serviciul Fiscal, iar consumatorii vor putea cere oriunde bonuri pentru bunurile cumpărate, având posibilitatea de a returna produsele dacă sunt nemulțumiți de calitatea lor.

Acest proiect legislativ are potențialul de a reforma semnificativ mediul de afaceri din Moldova. Cu toate acestea, riscul evaziunii fiscale rămâne ridicat chiar și în urma obligativității de a deține un aparat de casă. Contabilitatea dublă rămâne o problemă semnificativă în Moldova, indiferent de forma legală de înregistrare a activității economice. Rămâne în responsabilitatea guvernului prin Serviciul Fiscal de Stat să întetească capacitatea sa de control și poate chiar să înăsprească sancțiunile pentru a descuraja cu adevărat toate formele de evaziune fiscală. Într-o societate care suferă de o lipsă acută a încrederii în stat, orice măsură de îmbunătățire a colectării taxelor va fi privită cu îndoială de către cetățeni, și exploatată la maxim de opoziția politică prin falsuri și manipulare. Aceste riscuri însă nu ar trebui să ne oprească din calea reformei, pentru că nici o politică publică nu e capabilă să rezolve simultan și problema corupției, și a economiei tenebre și cea a calității serviciilor publice. O asemenea inițiativă ar putea reprezenta însă un mic pas în maturizarea societății de a înțelege că nu putem cere școli bune sau spitale de calitate de la stat, fără a contribui cu toții la dezvoltarea acestor servicii publice.